

## [Harald Nielsen.]

en ordning, der så nogenlunde tilgodeser hensynet til forholdsmæssigheden mellem partierne i almindelighed og over for landet i dets helhed. Det ville i mange henseender være meget værdifuldt at slippe af med tillægsmandaterne, som har andre skavanker end den spærregel, der klæber til dem, og som mange ikke kan lide. De er nemlig også med til at løsne det nære tilknytningsforhold mellem folketingsmanden og kredsen, som vi i venstre i hvert fald tillægger så stor betydning. Det kan nemlig ikke i almindelighed bestrides, at den amtskredsvalgte har et fastere tilknytningsforhold til sine vælgere end den, der besidder et tillægsmandat, som jo er kommet til veje ved sammenskrabning af vælgerstemmer i virkeligheden fra hele landet.

Jeg tror, det var Marinus Kristensen, redaktør af den store Social-Demokraten, der for mange år siden var opstillet på Lolland, og som dengang udtalte de træffende ord om tillægsmandatorordningen: det er dog en besynderlig valglov, vi har, sagde han; når jeg tager mig en dukkert i Smålandshavet og får den socialistiske bølge til at stige nede på Lolland, er resultatet det, at der dukker en socialdemokratisk folketingsmand op på Mors, men jeg bliver ikke valgt! Det ærede medlem hr. Holger Eriksen har lige givet os meget veltalende eksempler på, hvilke virkninger dette system med tillægsmandater kan have, virkninger, som vælgerne ikke kan forstå, og som de finder urimelige. Det kunne vi komme bort fra, hvis vi kunne få forholdstalsvalg i amtskredse og storkredse og helt slap af med tillægsmandaterne.

Det fører ind på omtalen af en anden ulempe ved tillægsmandatorordningen, som jeg ofte er blevet stillet over for, når jeg har talt med folk om valglovsspørgsmål, nemlig denne, at man med den valglovsordning, vi har, overflytter stemmer fra ét sted til et andet uden at tage hensyn til, at mange af stemmerne er afgivet på en bestemt person. Der er jo vælgere, der mere stemmer på personen end på partiet, og det er derfor ikke uangribeligt, at man flytter en sådan stemme et andet sted hen og lader den hjælpe med til at vælge en helt anden, en person, som den pågældende vælger slet ikke kender. Vil man heroverfor indvende, at det også kan ske for amtskredsvalgte,

hvor det samlede stemmetal for hele amtet jo bestemmer, hvor mange mand partiet får valgt i amtet, så er dette naturligvis rigtigt, men her foreligger dog den formildende omstændighed, at området ikke er større, end at vælgeren har mulighed for at kende, hvilke andre personer inden for partiet der kan blive valgt ved hjælp af hans stemme, hvis den, som han stemmer på personligt, ikke bliver valgt.

Det er ikke mindst med henblik på en yderligere forbedring af dette forhold, vi gør os til talsmænd for den kvalitative eller subsidiære afstemning, således at forstå, at man efter først at have tilkendegivet, hvem man helst vil have valgt, tilkendegiver, hvem man derefter foretrækker, hvis den, man helst ville have valgt, ikke får stemmer nok. Hvor langt man her skal gå, kan diskuteres. Jeg kender naturligvis godt alle indvendinger af teknisk art, som kan anføres imod denne afstemningsmåde, også den indvending, at den kan blive ret indviklet, men hvis vi ikke går videre end til at sige, man må stemme på én kandidat som den primære og på en anden som den sekundære, så tror jeg alligevel, det skulle være muligt at finde frem til en ordning, der ikke var så svær at have med at gøre. I hvert tilfælde ville det for mange vælgere være uhyre tiltalende, at de havde nogenlunde sikkerhed for, hvor deres stemme går hen. Det ved de ikke efter den nugældende valgordning, hvor man overflytter stemmer fra ét område til et andet, og hvor der sker så mange mærkelige ting, som det ærede medlem hr. Holger Eriksen omtalte så malende og, synes jeg, så rigtigt.

Vi mener også, at der i folketingsvalgloven, ligesom det allerede er tilfældet i kommunalvalgloven, bør åbnes adgang for listeforbund mellem partierne. Går man bort fra tillægsmandatsystemet, således at det bliver amtskredsmandater valgt efter forholdstalsvalg i amterne eller lidt større områder, så ville det ikke volde nogen vanskelighed at få gennemført noget sådant, og det ville imødekomme et meget udbredt ønske hos vælgerne.

For ikke at glemme det, må jeg måske her indskyde følgende. De uafhængige har i deres lovforslag foruden en fuldstændig slettelse af spærreglen for adgang til tillægsmandater, som vi ikke kan være med